

Сергій БАРДАШ¹

*Національний університет біоресурсів і природокористування України,
м. Київ, Україна*

Тетяна ОСАДЧА²

Херсонський державний університет, м. Херсон, Україна

Онтологія варіативності бухгалтерського обліку фінансової ренти

Анотація. Дослідження питань фінансової ренти посіли чільне місце в економічній науці з середини ХХ століття в країнах з ринковою економікою у зв'язку з посиленням ролі фінансового капіталу та формуванням фондового ринку. Сьогодні окремі науковці вважають, що фінансова рента є видом економічної ренти, а тому має бути відображена в обліку. Метою статті є розробка рекомендацій щодо відображення фінансової ренти в системі бухгалтерського обліку. В дослідженні вирішено наступні завдання: визначено суттєві відмінності розуміння фінансової ренти у теорії фінансів та ренти в економічній теорії; ідентифіковано вид ресурсу, що продукує фінансову ренту; сформовано підходи до оцінки та обліку фінансової ренти. Встановлено, що у фінансовій науці поняття фінансової ренти не корелює з поняттям економічної ренти, проте фінансову доцільно розглядати як наддохід, який має бути відображений в інформаційній системі для забезпечення ефективності подальших управлінських рішень. На основі ідентифікації складу фінансових ресурсів визначено вид фінансових інструментів, а також операції, які будуть формувати фінансову ренту. Обґрунтовано підходи до визнання фінансової ренти об'єктом бухгалтерського обліку та розроблені організаційно-методичні положення бухгалтерського обліку фінансової ренти. Зокрема, запропоновано порядок визначення суми фінансової ренти та порядок її відображення на рахунках бухгалтерського обліку залежно від джерел її формування. Практичне значення результатів дослідження полягає у підвищенні інформативності системи бухгалтерського обліку для управлінського персоналу з метою управління ефективністю діяльності підприємства.

Ключові слова: фінансова рента, фінансові ресурси, фінансовий інструмент, облік фінансової ренти.

Serhii BARDASH

National University of Life and Environmental Sciences of Ukraine, Kiev, Ukraine

Tetiana OSADCHA

Kherson State University, Kherson, Ukraine

Ontology of Variability of Accounting for Financial Rent

Abstract. Research on financial rent has been at the forefront of economics since the middle of the twentieth century in market economies due to the growing role of financial capital and the formation of the stock market. Today some scholars believe that financial rent is a type of economic rent, so it should be reflected in accounting. The purpose of the article is to develop recommendations for the reflection of financial rent in the accounting system. This research has solved the following tasks: to determine significant differences in the understanding of financial rent in the theory of finance and the rent in economic theory; to identify the type of resource that produces financial rent; to form approaches to the assessment and accounting for financial rent. It was established that in financial science the concept of financial rent does not correlate with the concept of economic rent, but it is appropriate to consider the financial rent as income that should be reflected in the accounting

¹ **Сергій Володимирович БАРДАШ**, професор кафедри туристичного та готельно-ресторанного бізнесу і консалтингу Національного університету біоресурсів і природокористування України (м. Київ), доктор економічних наук, професор.
ORCID 0000-0001-5711-5229

² **Тетяна Станіславівна ОСАДЧА**, професор кафедри фінансів, обліку та підприємництва Херсонського державного університету (м. Херсон), доктор економічних наук, професор.
ORCID 0000-0003-4258-0907

system to ensure the effectiveness of further management decisions. The identification of the composition of financial resources for the needs of their accounting allowed to determine the type of financial instruments, as well as operations that will form the financial rent. Author's approaches to the recognition of financial rent as accounting object were presented and organizational and methodical provisions of accounting for financial rent were developed. In particular, the procedure for determining the amount of financial rent and its reflection in the accounts depending on the sources of its formation was proposed. The practical significance of the study results is to increase the informativeness of the accounting system for management staff in order to manage the efficiency of the enterprise.

Keywords: financial rent, financial resources, financial instrument, financial rent accounting.

Постановка проблеми. Починаючи з другої половини ХХ ст. дослідження сутності та значення фінансової ренти у розвитку ринку капіталів посіли чільне місце в економічній науці. Вивчення економічної природи фінансової ренти, умов її виникнення та впливу на розвиток фінансових відносин досліджувалося в контексті розвитку інституціоналізму, неінституціоналізму, лібералізму, теорії управління, а також концепції ідеальних ринків капіталу.

Разом з тим варто визнати, що розвиток економічної наукової думки в частині організації, реалізації та ідентифікації рентних відносин залишається фрагментарним, адже не вирішеними залишаються питання бухгалтерського обліку фінансової ренти.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питання формування, розподілу та оподаткування ренти, одержаної як у виробничому, так і фінансовому секторі економіки не втрачають своєї актуальності. Так, на думку авторів публікації [1] механізм, що стимулює накопичення капіталу, дає результат лише тоді, коли податок на земельну ренту супроводжується зниженням оподаткування капіталу.

Існують думки, що рента може спровокувати фірми лобювати свої інтереси, впливаючи на уряди країн, з метою збереження статус-кво, однак вона може також й сприяти економічному зростанню, надаючи фірмам необхідні засоби для інвестицій в основний капітал або дослідження та розробки. Разом з тим, там, де надприбуток може бути використаний для стимулювання зростання, рента особливо шкідлива [2].

Як вважає К. Кескін (K. Keskin) [3], прагнення одержати більшу ренту сприяє більш ефективному управлінню прибутком, проте провокує приховування інформації про фірму.

Питання одержання ренти від володіння похідними фінансовими інструментами досліджуються у багатьох зарубіжних публікаціях [4, 5, 6]. В англійському науковому просторі, питання фінансової ренти розглядаються у контексті реалізації фінансових відносин та вивчаються лише за допомогою математичного інструментарію.

На пострадянському просторі дослідження сутності та атрибутів фінансової ренти знаходяться у відносно активній фазі. Про це свідчить огляд останніх публікацій, автори яких розглядають фінансову ренту як:

– вид економічної ренти, що виникає у межах відносин з приводу виробництва, розподілу

(перерозподілу) та використання (привласнення) останньої [7]; монопольний (ринково-кон'юнктурним) дохід, джерелом якого є фінансово-кредитна діяльність [7, с. 14];

– ймовірний наслідок використання фінансових ресурсів [8];

– надприбуток, який можуть приносити як емісійні, так і неемісійні цінні папери, коли вартість їх перепродажу перевищує їх номінальну вартість [9];

– особливий вид наддоходу, що виникає внаслідок специфіки ціноутворення на світових ринках, зокрема виникнення розриву між світовими та внутрішніми цінами на певні види товарів і послуг [7];

– функціональний прояв глобального капіталу, а також рентний платіж, що одержується внаслідок перерозподілу вартості, що була створена в рамках національних господарств через світовий фінансовий ринок за допомогою різнорівневої ліквідності національних валют і термінових фінансових інструментів [10, с. 252-253].

Наразі у фінансовій науці поняття «фінансова рента» знайшло широке висвітлення та глибоке розкриття, проте дослідження особливостей бухгалтерського відображення ренти, у т.ч. фінансової ренти, за винятком публікацій [9, 11, 12, 13, 14] не здійснювалося. Недостатня увага питанням визнання, оцінки та обліку ренти значно збільшує ризик недостовірної оцінки фінансового стану суб'єктів господарювання, та, на нашу думку, негативно впливає на об'єктивність й ефективність прийняття управлінських рішень.

Метою статті є розробка рекомендацій щодо відображення фінансової ренти в системі бухгалтерського обліку, досягнення якої є можливим завдяки розв'язанню таких завдань:

– визначити суттєві відмінності розуміння фінансової ренти у теорії фінансів та ренти в економічній теорії;

– ідентифікувати вид ресурсу, що продукуватиме фінансову ренту;

– сформулювати підходи до оцінки та обліку фінансової ренти.

Методи та матеріали дослідження.

Для досягнення сформульованої мети за методи дослідження обрано історичний та логічний методи, що застосовані для дослідження ренти фінансовою наукою та економічною теорією. Діалектичний метод та компаративний аналіз застосовано для ідентифікації суттєвих відмінностей у дефініції ренти, сформованих на різних етапах розвитку економічних відносин. Загальнологічні принципи

пізнання (аналіз, синтез, індукція, дедукція, абстрагування, ідеалізація та узагальнення) слугували основою ідентифікації ресурсу, що формує фінансову ренту, а також надання рекомендацій щодо її оцінки та обліку. Теоретичною основою дослідження слугували публікації вітчизняних та зарубіжних вчених з економічної теорії, фінансів, фінансової математики, бухгалтерського обліку.

Основні результати дослідження. На основі попередніх досліджень [15] нами встановлено, що фінансова рента:

1) як багатозначне поняття розглядається в теоретичних дослідженнях з 1960-х рр. до сьогодні;

2) почала активно досліджуватися з появою теорії портфелю і теорії структури капіталу;

3) пов'язана з прогнозуванням майбутніх надходжень або виплат;

4) розглядається як грошовий дохід, який виникає регулярно або періодично внаслідок діяльності, безпосередньо не пов'язаної зі сферою створення вартості, що став результатом суспільно визнаної участі фізичних та юридичних осіб у формуванні приватних, національних, світових фінансових потоків;

5) з'являється як частина грошової маси (глобальної, регіональної, національної), визнаної надлишковою для нагальних потреб домогосподарств і суспільно визнаного господарського розвитку, ґрунтується на деякій частині надлишкової грошової маси, яка виділяється стихійно.

Нами виявлено, що розуміння ренти у фінансовій науці не тотожне поглядам щодо ренти, описаним багатьма дослідниками, починаючи від В. Петті, продовжуючи Д.А. Ворчестером, Дж. Таллоком та іншими [15].

Переважає більшість науковців вважає, що ренту може приносити будь-який ресурс, котрий використовується у господарській діяльності. Зокрема на це звертає увагу Ю. Розовський, на думку якого використання фінансових ресурсів дає можливість отримати: фінансову, монополістичну, торговельну, спекулятивну, виробничу, майнову, даровану (дарчу), експортно-імпортну, історико-культурну, «гонорарну» та інші види ренти [8]. Отже, фінансові ресурси можуть розглядатися як рентоутворюючий фактор, однак щодо їх структури серед науковців єдності не має. Також існує інша думка, згідно якої рентоутворюючим фактором є фінансові активи, які дозволяють одержувати її в якості доходу від власності на такі активи [10].

З метою розв'язання проблеми відображення фінансової ренти на рахунках бухгалтерського обліку доцільно визначитись з низкою запитань:

1) що розуміється під фінансовими ресурсами та який їх склад;

2) які фінансові ресурси можуть бути визнані рентоутворюючими;

3) як відображати фінансову ренту на рахунках бухгалтерського обліку.

Найбільш жваві дискусії щодо сутності фінансових ресурсів почали відбуватися

у пострадянський період у зв'язку зі зміною типів економік. Слід визнати, що фактор часу впливає на трактування економічних категорій, тому сутність фінансових ресурсів не є виключенням. Сьогодні науковці, які присвячують свої дослідження розв'язанню проблем недостатньої забезпеченості фінансовими ресурсами діяльності суб'єктів господарювання, виділяють три основних підходи:

1) «радянський», де фінансові ресурси трактувалися, як вартісний вимірник матеріальних ресурсів, та як інструмент, що виконує лише посередницькі функції при розподілі суспільного продукту. Проте, такий погляд залишав поза увагою суттєві розбіжності поміж фінансовими ресурсами держави та підприємств;

2) «пострадянський» якому характерні трактування фінансових ресурсів, як грошових коштів (частини грошових коштів). Такому підходу була притаманна дискусійність з причини домінування фондової форми існування фінансових ресурсів;

3) «сучасний», в основу якого покладено вартісне відображення відносин між економічними суб'єктами, які авансують капітал в господарську діяльність підприємств. Певною позитивною відмінністю такого підходу слід вважати те, що у ньому охоплюються всі фінансові ресурси, а не тільки грошові, враховуються види авансування, втрачається домінанта фондової форми їх прояву [15].

Отже, незважаючи на тривалу історію існування фінансів як економічної категорії, проблема визначення сутності фінансових ресурсів суб'єктів господарювання у фінансовій науці залишається дискусійною, єдиного трактування поняття фінансових ресурсів підприємств немає, кожен науковець під час вивчення інформаційних джерел, практичної сторони питання, особистих наукових досліджень і розробок дає власне тлумачення поняття «фінансові ресурси підприємств». Усунення суттєвих відмінностей у трактування поняття «фінансові ресурси підприємств» набуває актуальності й у зв'язку з необхідністю ефективного управління ними, що можливо завдяки їх ідентифікації в системі бухгалтерського обліку.

Досліджуючи склад фінансових ресурсів, слід пам'ятати, що їх ефективне використання є неможливим, без планування та, у першу чергу, – бухгалтерського обліку. Тому останнім часом їх склад безпосередньо залежить від змін у фінансовому обліку (нові МСФЗ, МСБО, П(С)БО, або уточнення чинних суттєво впливає на ідентифікацію та склад фінансових ресурсів).

Враховуючи проведений аналіз поглядів науковців щодо сутності та складу фінансових ресурсів підприємств [16] вважаємо, що під фінансовими ресурсами суб'єкта господарювання слід розуміти сукупність його грошових засобів, які перебувають у формі грошових коштів, фінансових вкладень та вимог (дебіторської заборгованості).

Вихідним положенням для облікового відображення операцій з фінансовою рентою є

ідентифікація об'єкту, що її генерує. Виходячи з даної тези, таким об'єктом, на думку авторів публікації [9], є фінансовий інструмент.

Аналіз змісту нормативно-правових документів та облікових регламентів (Закон України «Про цінні папери і фондовий ринок», МСБО 39, П(С)БО 13, МСФЗ 32) дозволяє констатувати, що фінансовий інструмент є засобом, який існує у вигляді паперового або електронного фінансового документу, право володіння яким або зміна власника якого обумовлює зміни в обсягах фінансових ресурсів (фінансових активах), фінансових зобов'язаннях, або власному капіталі. Саме фінансові інструменти можуть генерувати фінансову ренту, яку можна кількісно виявити та оцінити.

Враховуючи означене, у т.ч. концептуальний авторський підхід до розкриття сутності ренти, «... конкретним проявом фінансової ренти буде саме *наддохід* від використання фінансових інструментів, який і є об'єктом бухгалтерського обліку. В цьому контексті потрібно уточнити, що собою являє додатковий дохід за фінансовими інструментами, за якими фінансовими інструментами він виникає, здійснити його оцінку [15, с. 131-132].

З позиції використання фінансових інструментів на сьогодні можна виділити два випадки прояву фінансової ренти:

1) одержання фінансової ренти в наслідок продажу або перепродажу цінних паперів за умов існування додатної курсової різниці;

2) одержання фінансової ренти в наслідок збільшення доходу від володіння цінними паперами іншого суб'єкта господарювання.

За першим варіантом ренти у вигляді надприбутку можуть приносити як емісійні, так і неемісійні цінні папери, коли вартість їх перепродажу перевищує їх номінальну вартість [9].

За емісійними цінними паперами можна визначити сукупну фінансову ренту від всього випуску (емітенту акцій для відстеження динаміки ринкової вартості підприємства), або частини випуску, яку придбав один інвестор (у випадку перепродажу пакету акцій чи облігацій). Неемісійні цінні папери теж можуть генерувати фінансову ренту. Зокрема, вексель, у випадку високих гарантій його погашення, може бути переоблікований іншим покупцем за вищою вартістю від вартості його первинного обліку (дисконту).

Кожна група інструментів фондового ринку (акції, облігації та похідні від них, (вторинні) цінні папери) має певні особливості. Так, дохід за акціями може бути надвисоким за рахунок зростання номінальної вартості активів корпорації, а відповідно й курсу самих акцій. Це значною мірою пояснює широке, довільне трактування всіх доходів від фінансових інструментів як ренти. Однак природа цінних паперів, яка впливає з економічного змісту відносин, що опосередковані ними, не передбачала отримання спекулятивного доходу від різних видів їх курсової вартості або, як його прийнято називати в

бухгалтерській термінології, – емісійного доходу підприємства.

Отже, те, що не визначено як основна мета існування фінансових інструментів, буде похідною функцією, а отриманий дохід, відповідно, надлишковим – це позитивна різниця курсової вартості цінних паперів, відповідно, вона й буде фінансовою рентою [9].

Відповідь на питання, за якими видами цінних паперів може виникати різниця курсової вартості уже частково була надана вище, під час аналізу змісту фінансових інструментів. Потрібно додати, що різниця курсової вартості переважно може виникати за акціями та облігаціями, рідше – за дисконтними цінними паперами – векселями, банківськими сертифікатами [17, с.100-136]. Тобто саме за базовими цінними паперами, а не контрактами, які мають на меті мінімізацію ризиків.

Відтак виникає необхідність розгляду двох можливих ситуацій в діяльності суб'єкта господарювання, які відображаються в бухгалтерському обліку:

1) емісія цінних паперів, які реалізовані з емісійним доходом (різницею курсової вартості);

2) перепродаж цінних паперів фінансовими посередниками на вторинному ринку з виникненням емісійного доходу (різниці курсової вартості).

Якщо підприємство-емітент здійснює операції з акціями, то в першому випадку в бухгалтерському обліку фінансова рента буде відображена у вигляді емісійного доходу, у другому – гудвілу підприємства.

За першою ситуацією фінансова рента може бути визначена як різниця між викупною та номінальною вартістю акцій.

Для обліку фінансової ренти, що виникає при первинній емісії акцій, реалізованих з різницею курсової вартості, доцільно використовувати синтетичний рахунок «Додатковий капітал», зокрема субрахунок «Емісійний дохід» з відкриттям до нього аналітичних рахунків «Фінансова рента» та «Рента від різниці курсової вартості при емісії акцій». Для відображення операції з формування внутрішнього гудвілу та його списання, доречно відкрити до позабалансового рахунку «Непередбачені активи та зобов'язання» субрахунок «Внутрішній гудвіл».

Інформацію щодо зазначеного виду фінансової ренти вважаємо за доцільне розкривати в Примітках до річної фінансової звітності як суми внутрішнього гудвілу за ряд звітних періодів, що сприятиме популяризації діяльності підприємства, залученню інвесторів, покращенню кредитоспроможності та ділового іміджу підприємства.

Запропонований підхід можна розглядати як можливий альтернативний варіант вирішення проблеми визначення гудвілу в контексті вирішення більш глобального завдання – формування в системі бухгалтерського обліку достовірної інформації, яка б допомагала у визначенні потенційної вартості підприємства при прийнятті управлінських рішень.

Щодо облігацій як одного з видів цінних паперів, то фінансова рента може бути сформована як наддохід від перепродажу облігацій за ціною, що перевищує вартість їх придбання [9, с. 227].

Фінансову ренту від перепродажу облігацій за ціною, що перевищує вартість їх придбання, можна обліковувати на аналітичному рахунку «Рента від перепродажу облігацій за ціною, що перевищує вартість їх придбання», який має бути відкритий до субрахунку «Результат фінансових операцій».

Отже, фінансова рента формується в суб'єкта, який перепродав облігації за ціною, що перевищує вартість їх придбання. Означена фінансова рента виникатиме переважно у суб'єктів господарювання, які є активними учасниками фондового ринку та формуватиме спекулятивний фінансовий капітал.

Другий варіант стосується випадку, коли потенційний одержувач фінансової ренти не є активним учасником фондового ринку та здійснення фінансових операцій не є предметом його основної діяльності. Визначаючи вид рентоутворюючого фінансового ресурсу за означеної умови слід виходити з того, що:

1) ренту приносить економічний ресурс який знаходиться у власності, розпорядженні або управлінні та після одержання доходу його правовий статус не змінюється;

2) ресурс є чітко ідентифікованим та два і більше разів бере участь в одержанні доходу;

3) факторний дохід від експлуатації ресурсу не є фіксованим (попередньо визначеним) [15].

Ці ознаки не поширюються на такі види фінансових ресурсів, як: довгострокова дебіторська заборгованість (заборгованість за майно, передане в оренду; довгострокові векселі отримані; безвідсоткові довгострокові кредити, надані іншим суб'єктам (у т. ч. працівникам підприємства); гроші та їх еквіваленти; депозити грошових коштів у банках; короткострокові векселі одержані; короткострокові облігації, комерційна та інша дебіторська заборгованість.

Отже, до фінансових ресурсів, що можуть формувати фінансову ренту, будуть відноситися довгострокові фінансові інвестиції (інвестиції пов'язаним сторонам за методом обліку участі в капіталі; інші інвестиції пов'язаним сторонам, інвестиції непов'язаним сторонам), у вигляді цінних паперів, акцій інших суб'єктів господарювання, утримувач яких отримує інвестиційний дохід протягом часу, що перевищує один календарний рік.

Облік інвестиційного доходу від означених довгострокових інвестицій регламентований чинною методологією бухгалтерського обліку, проте

фінансова рента, як складова такого доходу, за другим запропонованим варіантом на даний час в обліку не відображається. Тому з метою оцінки ефективності довгострокових інвестицій пропонуємо відображати фінансову ренту на позабалансовому рахунку «Рента» з виділенням субрахунку «Фінансова рента» та відображенням останньої за видами відповідних фінансових інструментів.

Запис на відповідному позабалансовому рахунку, зокрема «Непередбачені активи та зобов'язання» може мати місце за умови ведення аналітичного обліку одержаного емісійного доходу за видами утримуваних акцій, та подальшого порівняння таких доходів за попередній період за умови їх зростання.

Висновки. За результатами дослідження в залежності від варіанту формування фінансової ренти сформульовано пропозиції щодо визначення її обсягу та порядку відображення на рахунках бухгалтерського обліку.

За першим варіантом (одержання фінансової ренти в наслідок продажу або перепродажу цінних паперів за умов існування додатної курсової різниці) для обліку фінансової ренти запропоновано використовувати рахунок «Фінансові результати» з аналітичними рахунками: «Фінансова рента», «Рента від перепродажу облігацій за ціною, що перевищує вартість їх придбання», «Рента від перепродажу акцій за ціною, що перевищує вартість їх придбання».

Фінансову ренту як дохід від акцій запропоновано обліковувати на рахунку «Додатковий капітал» з відкриттям аналітичних рахунків «Фінансова рента», «Рента від різниці курсової вартості при продажі (емісії) акцій».

При формуванні фінансової ренти від різниці курсової вартості при перепродажі акцій на вторинному ринку визнано доцільним визнавати зміни у вартості внутрішнього гудвілу (роками накопичені нематеріальні активи підприємства, що дозволяє йому мати відчутні конкурентні переваги), який запропоновано обліковувати на субрахунку «Внутрішній гудвіл».

За другим варіантом (одержання фінансової ренти як наддоходу від довгострокових фінансових інвестицій) облік пропонується здійснювати на позабалансовому рахунку «Рента» з виділенням субрахунку «Фінансова рента» та відображенням останньої за видами відповідних фінансових інструментів.

Зазначені пропозиції дозволять підвищити інформативність системи бухгалтерського обліку для управлінського персоналу з метою управління ефективністю діяльності суб'єкта господарювання.

4 Список використаних джерел

1. Heijnen P., Schoonbeek L. Cross-shareholdings and competition in a rent-seeking contents. *International Journal of Industrial Organization*. 2020. Vol. 71(C). DOI: 10.1016/j.ijindorg.2020.102625
2. Schwab D., Werker E. Are economic rents good for development? Evidence from the manufacturing sector. *World development*. 2018. Vol. 112(C). pp. 33-45. DOI: 10.1016/j.worlddev.2018.07.014
3. Keskin K. Cumulative prospect theory preferences in rent-seeking contests. *Mathematics social science*. 2018. Vol. 96. pp. 85-91.
4. Humphrey J. Managerial rents vs. shareholder value in closed-end funds: Evidence from China. *Pacific-Basin Finance Journal*. Vol. 64(C). DOI: 10.1016/j.pacfin.2020.101453

5. Dickson A., Sekeris P. Rent-seeking incentives in share contests. *Journal of Public Economic*. 2018. Vol. 166. pp. 53-62.
6. Liu B., Fung H. The dark side of rent-seeking: The impact of rent-seeking on earnings management. *Journal of Business Research*. 2018. Vol. 91. pp. 94-107.
7. Гражевська А. Структура та характерні ознаки системи сучасних рентних відносин. *Вісник національного університету імені Тараса Шевченка. Економіка*. 2015. № 11(176). С. 13-16.
8. Разовский Ю. В. Горная и другие виды рент (классификация). *Горный информационно-аналитический бюллетень*. 1995. № 2. С. 115-119.
9. Петрук О. М., Осадча Т. С., Новак О. С. Поняття фінансової ренти в прикладних економічних науках. *European Cooperation*. 2016. Vol. 8(15). С. 217-229.
10. Даниліна С. О. Фінансовий капітал в умовах глобалізації. *Формування ринкової економіки: зб. наук. пр.* 2014. № 31. С. 246-253.
11. Осадча Т. С. Методологія бухгалтерського обліку та аналізу ренти: монографія. Житомир: ПП «Рута», 2016. 292 с.
12. Osadcha T., Bardash S. Identification of the impact of globalization on the development of accounting methodology. *Baltic Journal of Economic Studies*. 2017. Vol. 3, № 5. pp. 343-351.
13. Bardash S., Osadcha T. Identification of economic and legal preconditions for rent accounting. *Baltic Journal of Economic Studies*. 2018. Vol. 4, № 1. pp. 31-39.
14. Bardash S., Osadcha T. Accounting of results of rent relations. *Baltic Journal of Economic Studies*. 2018. Vol. 4, № 4. pp. 24-32.
15. Бардаш С. В., Осадча Т. С. Бухгалтерський облік ренти: монографія / За ред. проф. С. В. Бардаша. Херсон: ХДУ, 2019. 252 с.
16. Бардаш С. В., Кравцова Л. Л. Ідентифікація фінансових ресурсів та шляхи їх формування сільськогосподарськими підприємствами. *Інтернаука. Серія: «Економічні науки»*. 2017. № 6. С. 105-111.
17. Буренин А. Н. Рынок ценных бумаг и производных финансовых инструментов: учебное пособие. М.: 1 Федеративная Книготорговая Компания, 1998. 352 с.

4 References

1. Heijnen, P., Schoonbeek, L. (2020). Cross-shareholdings and competition in a rent-seeking contents. *International journal of industrial Organization*, (71). DOI: 10.1016/j.ijindorg.2020.102625
2. Schwab, D., Werker, E. (2018). Are economic rents good for development? Evidence from the manufacturing sector. *World development*, (112), 33-45. DOI: 10.1016/j.worlddev.2018.07.014
3. Keskin, K. (2018). Cumulative prospect theory preferences in rent-seeking contests. *Mathematics social science*, (96), 85-91.
4. Humphrey, J. (2020). Managerial rents vs. shareholder value in closed-end funds: Evidence from China. *Pacific-Basin Finance Journal*, (64). DOI: 10.1016/j.pacfin.2020.101453
5. Dickson, A., Sekeris, P. (2018). Rent-seeking incentives in share contests. *Journal of Public Economic*, (166), 53-62.
6. Liu, B., Fung, H. (2018). The dark side of rent-seeking: The impact of rent-seeking on earnings management. *Journal of Business Research*, (91), 94-107.
7. Grazhevskaya, A. (2015). Struktura ta kharakterni oznaky systemy suchasnykh rentnykh vidnosyn [The structure and characteristics of the system of modern rental relations]. *Bulletin of the Taras Shevchenko National University. Economy*, 11(176), 13-16.
8. Razovsky, Y. (1995). Gornaya i drugie vidy rent (klassifikaciya) [Mining and other types of rent (classification)]. *Mining information and analytical bulletin*, (2), 115-119.
9. Petruk, O., Osadcha, T., Novak, O. (2016). Poniattia finansovoi renty v prykladnykh ekonomichnykh nauках [The concept of financial rent in applied economic sciences]. *European Cooperation*, 8(15), 217-229.
10. Danilina, S. (2014). Fiansovyi kapital v umovakh hlobalizatsii [Financial capital in the context of globalization]. *The formation of a market economy: Coll. Science*, (31), 246-253.
11. Osadcha, T. (2016). Metodolohiia bukhhalterskoho obliku ta analizu renty [Methodology of accounting and rent analysis]. Zhytomyr: Ruta.
12. Osadcha, T., Bardash, S. (2017). Identification of the impact of globalization on the development of accounting methodology. *Baltic Journal of Economic Studies*, 3(5), 343-351.
13. Bardash, S., Osadcha, T. (2018). Identification of economic and legal preconditions for rent accounting. *Baltic Journal of Economic Studies*, 4(1), 31-39.
14. Bardash, S., Osadcha, T. (2018). Accounting of results of rent relations. *Baltic Journal of Economic Studies*, 4(4), 24-32.
15. Bardash, S., Osadcha, T. (2019). Bukhhalterskyi oblik renty [Accounting for Rent]. Kherson: KSU.
16. Bardash, S., Kravtsova, L. (2017). Identyfikatsiia finansovykh resursiv ta shliakhy yikh formuvannia silskohospodarskymu pidpriemstvamy [Identification of financial resources and ways of their formation by agricultural enterprises]. *Interscience. Series: Economic Sciences*, (6), 105-111.
17. Burenin, A. (1998). Rynok cennykh bumag i proizvodnykh finansovykh instrumentov [Securities and derivatives market]. Moskva: 1 Federal Book Trading Company.